

De Limes

Foto: Grote klokjesbij
© Dick Belgers

De grote klokjesbij is een aandachtsoort in de provincie Utrecht. Deze bij heeft het namelijk moeilijk. Recent is deze soort nog gezien op fort Blauwkapel. Stuifmeel wordt uitsluitend verzameld van klokjes. Ze nestelen in gangen in dood hout of in holle stengels en worden ook wel nestelend in bijenhôtels aangetroffen.

Kenmerken:

De Limes kenmerkt zich door forten, militaire objecten, attentiezones, dijken, open ruimtes, weilanden, inundatievelden en is vooral waterrijk. Typerende kleine landschapselementen zijn oevers en bermten, houtsingels, houtkades en knobomen (zie ook per Landschapselement).

In dit gebied zijn er verschillende soorten wilde bijen. Deze kunnen we helpen door het versterken en vergroten van voedsel en nestgelegenheden.

MEER VOEDSEL

- Zorg voor voldoende inheemse kruiden, wilgen en hagen. Deze zijn van groot belang voor voedsel (stuifmeel en nectar).
- Om de lokale kruiden en planten te laten ontplooiën is bij-vriendelijk maaibeeld (zie bijlage 'Maaibeeld') noodzakelijk. Het inzaaien van inheemse, meerjarige bijenmengsels is ook een optie. Denk er wel aan dat de planten en kruiden streekeigen moeten zijn en bij het landschap horen.
- Voor meer informatie zie 'Waardevolle planten'.

MEER NESTGELEGENHEID

- Zorg voor hellingen met schrale schuinoplopende vlakken. Op de kale plekken nestelen veel soorten wilde bijen. Je kunt ook bijenhôtels ophangen.
- Dijken bieden mogelijkheden voor de wilde bij: hommels nestelen bijvoorbeeld in dijken, met name aan de zuidkant door het zonnige microklimaat. Wanneer deze elementen bij-vriendelijk gemaaid worden (zie ook 'Maaibeeld') geef je de lokale plantensoorten de mogelijkheid om te bloeien. Eventueel is het inzaaien van een interessante bloemenmix ook een optie. Vroeger waren dijkentaluds rijk aan plantensoorten, maar door aanpassingen in het beheer zijn deze graslanden steeds armer geworden. Zorg voor geleidelijke overgangen tussen wel en niet beheerde terreinen. Dit verhoogt de mogelijkheid tot succesvol nestelen: dode stengels/hout kunnen gebruikt worden en laat deze dan ook meerjarig staan.
- Ruigten en rommelige hoekjes met dood hout en stengels dienen in de winter als overwinteringsplaats.
- Creëer extra nestgelegenheden door zomen te maken, het liefste naar het zuiden gericht. Geleidelijke overgangen tussen wel en niet beheerde terreinen zijn belangrijk. Vermijd hierbij rechte lijnen en strakke lijnen zodat er luwten en tegen de wind beschermde 'uitsparingen' ontstaan. Dit biedt voldoende warmte, nestelmogelijkheden in stengels en dood hout en groter voedselaanbod. Door in de luwten te zorgen voor losse grond geef je bodemnestelaars ook een kans.
- Voor meer informatie zie 'Nestgelegenheden'.